

si rib zaroditi, kolikor bomo hotli. Kakor se od vsih krajev sliši, je to prav lahko, — dobiček pa bo za vse kraje velik, če bojo naše reke in bajerji spet polni rib.

V čem pa obstoji umetno zarejevanje rib? V temle:

Znano je, da ribe (one) kader se dersté, pokladajo ikre (jajčka) na plitve mesta v vodi; po teh ikrah poliva dersteči on svoje mleko, — in to plodi jajčka. Kar ribe sicer same delajo (pa oplojenih iker gré v prosti vodi veliko pod zlo), posnemajo zdaj ljudje. Ribči vejo, kdaj je pri vsaki sorti rib čas derstenja. Takrat vjamejo nektare — njo in njega. Naj poprej nji trebuh od zgorej doli rahlo (ne premočno) stiskajo in tako iztisnejo ikre iz nje; potem vzamejo njega in ga tudi po trebuhu rahlo stiskajo, da izpuša mleko; v pripravi posodi pomešajo ikre s tim mlekom, in v 15 minutah začno ikre že gomizljati, kar je znamenje, da so uplenjene. Ko se to vidi, se denejo ikre v vodo. Kmali zlezejo ribice iz jajčk; na koncu života pa se jih derži še jajčja mrena, ki je mladim ribicam prva hrana. Ko je ta mrena zginila, je čas ribici kaj jesti dajati, kar pa pred 8 dnevi ni potreba. Ko so ribice večje zrastle, naj se denejo v ribnjak, ki ima majhne luknjice, da ne morejo ven in druge požrešne ribe ne do njih, in za živež naj se jim dajejo take stvari, ktere so ribčem znane, da jih ribe vživajo. — Ko so postervi že večje in močnejše bile, so jih redili s prav drobno zrezanimi ovčjimi in volovskimi čevami, in potem so jih spustili prosto v bajer ali kakošno drugo vodo, v kateri enake ribe živé.

Leta 1844 je pariška učena družba (akademija znanstev) razpisala darilo za pospéh te važne znajdbe in v letu 1848 je imela v bajerjih, kjer so se te skušnje delale, že blizo 6 milijonov posterv.

Naj nihče ne misli, da je to prazna stvar. Popolnoma poterjena je, in tudi pri nas, ki imamo v marsikteri bistri vodi prostora za milijone posterv in družih rib, se bo ravnalo kmali tako. Naj bi umni ribči začeli skušati!

Odperto pismice našim županijam.

Kdor se hoče ženiti po pameti, naj se ženi, kadar je v takem stanu ali da pride saj po priženju v tak stan, da bo mogel živeti z ženo in otroci, ki bi jih utegnili dobiti. Kdor se ženi, kakor dan današnji nekteri pravijo, le „na korajžo“, se bo kesal kadar bo že prepôzno, in „korajže“ mu bo kmali zmanjkalo, k večem tiste ne, ki si je bo kupoval v kerčmi, in s ktero bo razsajal doma nad ženo in otroci, kadar ne bo kruha od nikodar jemati.

Ker pa tega ne prevdari vsak, ki se gré ženit, naj prevdarijo to saj tisti, v katerih oblasti je dajati ženitne dovoljenja. Njih dolžnost je, da natanko pretehtajo: komu dovolijo se ženiti. In ta dolžnost izvira iz dvojega vzroka: prvič, da ubranijo gotove nadloge, v ktere se taki ljudje zakopljejo, ki se ženijo „na korajžo“; in drugič, da sosesko (občino) svojo obvarujejo beračev. Naj pomislijo, da otroci bolj gotovo pridejo ko zaslužek, in kdo bo redil njega ali njo, če še zbolí, in pa otroke, če jim stariši pomerjó?

Nektere soseske se dajo s tem oslepiti, da mislijo: „saj ga ne bo več nazaj v naš kraj“, če stanuje zdej kje drugod. Taka misel je napčna, ker tam, kjer zdej stanuje, ni dobil dovoljenja se ženiti, — potirali ga bojo v nadlogi v tisto sosesko nazaj, kjer je domá in ki mu je dovolila se ženiti. Nji bo prišel tedaj na glavo. In če se kdo tudi potikuje kod drugod, kjer bi ne imel biti, — al ni to krivica, ki se ptuji soseski naklada, da mora ona take beraške družine rediti?

Naj bi soseskine predstojniki, pa tudi duhovni gospodje, to resno prevdarili in po nobeni ceni ne pripušali taci ženitev, po katerih so revšina in nadloge gotove.

Pa „saj ne pripušajo takih ženitev“: utegne kdo reči. Mi pa pravimo, da se pripušajo, in po taki skušnji še le te dni smo spisali to pismice.

Bila je te dni poroka v Ljubljani; ona je bila keršenca, on pa dninar (taberhar). Ona si je v službi prihranila 20 gold., on pa nič; še pred poroko mu je mogla nevesta praznično oblačilo iz zastave rešiti. Zdaj nima ona nič in on nič drugega — kakor gorko ljubezen v merzlem stanjšču. In ta dva sta — v osrečenje človeškega naroda! — dobila dovoljenje v zakon stopiti. Soseska (nekaj ur pod Ljubljano) mu je dovolila se ženiti.

Kaj pravite, častiti braveci, h taki ženitvi? — Kaj pravite h taki dovolitvi! Županija, ki je ta zakon dovolila, je morebiti mislila: „bota že skerbela, kako bota živela“. Mi pa ti županiji lahko povémo, kaj je nevesta odgovorila, ko jo je nekdo vprašal: kaj bo počela, če ne bo kruha? — „mi bo saj eden pomagal stradati, če bo že stradati treba“. — Naj prejme to tolažbo tudi tista županija, ki je podpisala dovoljenje v ženitev.

Starozgodovinski pomenki.

Korant — Kurent.

Basnosloven pretres od Davorina Terstenjaka.

Skoro vsi stari narodi so imeli svoje svete gore — prebivališča božanstev. Tako Gerki svoj Olymp, Kretarji svojo Ido, in pri starih Indih je sedež božanstev bila visoka Himalaja — to je, Zimelega. Razdeljuje pa to pogorje velika gora Maruve, Meruve, ali pa Meru, zato se veli Meru od besede marya, merya, nemški Mark, slovenski rema = Mark, Gränze.

V slovenski besedi rema nahajamo predstavljene čerke, kakor se to tudi v drugih besedah nahaja; n. p. se veli v sanskritu kara die Hand, slovenski raka — roka. Takošno prestavljanje ljubi slovenski jezik. V Primorji horvaškem se čuje večidel zajik namesto jazik die Zunge, ronac namesto norac, der Taucher; — primeri še lebud namesto belud, lužički spot namesto post itd. Po taki prestavi je tudi slovenska beseda rema, die Gränze, Gebirgsscheide postala, Zato se veli fara svetega Jurja na iztoku labudskih planin Remšnik¹⁾, ker ravno na gorski remi stoji.

Topla stran gore Meru se veli Kailasa, kar naravnost pomeni toplo (primeri latinski calidus, caligo, slovenski kaliti, glühendheissmachen, kovač železo kalí) — merzla pa se veli Himala, to je, hiemalis, himja — zimska.

Indi imajo to goro za središče sveta, v kateri je pramoč (Urkraft) božja skrita. Polna zlata je in diamantov po njih domišljajah, in na izmerni njeni planjavi so vsi raji, kraljestva, mesta in poslopja posamnih božanstev in svetnikov²⁾. Okrogla njena veršna planjava je raj Shiva-ta. Brezštevilni kari (keri, čeri, Felsenspitzen) okrog nje stojijo in so stebri prebivališč drugih božanstev. Veli se tudi Mandar, der Weltberg.

V ti besedi spet vidimo uno čudapolno podobnost (analogio) v stroji starih jezikov. Mandar ima koreniko v glagolu mand, in pomenja to kar latinsko mundare, od tod mundus. Po gerški se veli κοσμος, kar spet ima dvojni pomen, kakor latinski mundus, licht, rein, zierlich, in pa Welt. Ravno tako slovenska beseda svet pomeni Licht in pa Welt; beseda Welt je enaka z gerško βελα, Glanz, αβελος, rein, s keltiško bel heilig, in s slovensko bel, weiss, licht, s talijansko bello.

Znamenito je to, da besede, ktere lučno belino izražujejo, tudi pomene sanctus, heilig, imajo. Tako se veli v indiskem jeziku svaitas beli, bilas pa pomeni

¹⁾ Naj imenitniša rodovina na Remšniku, ktera se je pozneje v Maribor preselila, se je imenovala Remic.

²⁾ Wahl. Erdbeschreibung von Ostindien II. str. 220 itd. Pis.